

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

Anlamlı Öğrenme Temelinde Etkili Ders Planları Tasarım İlkeleri: Coğrafya Öğretiminden Örnekler.

Engin KAHYAOĞLU¹

İnsani Gelişim Endeksi'ni oluşturan veriler arasındaki "Eğitim Endeksi" değerlerine göre "Çok yüksek Gelişmişlik" seviyesinde yer alan ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde elde edilen başarının altında her zaman öğretmenlerin olduğu söylenebilir. Bu ülkelerde yapılan çeşitli araştırmaları içeren makaleler incelendiğinde, öğretmenler de öğrenci başarısında en önemli unsur olarak kendilerini görmektedirler. Uyguladığı eğitim modeli nedeniyle hemen her yıl PISA'da en üst sıralarda yer alan Finlandiya, bu başarısına ulaşmadan önce yaptığı eğitim reformlarıyla öğretmen eğitiminde köklü değişimler yapmış, öncelikle öğretim planlama becerileri üst düzeyde olan öğretmenler yetiştirmeyi amaçlayan bir yapıya girmiştir.

Finlandiya salt öğretmen yatırımlarıyla da kalmamış, eğitim sisteminde öğrencilerine sorumluluk, özgüven duygusu veren ve neredeyse tamamen uygulamaya dayalı eğitim sisteminin tüm ülkede uygulanmasını başarmıştır.

Finlandiya'nın uluslararası eğitim değerlendirme programı olan PISA'da hep ilk sıralarda yer alması eğitim konusunda ülkeyi odak noktası haline getirmektedir. (Saçu, 2016).

Geliştirdiği özgün öğretim metoduyla Finlandiya, öğrencilerde tamamen anlamlı öğrenmeyi hedefleyen bir ders kurgusu oluşturmayı hedeflemekte ve bu modelini de sürekli geliştirmeye çalışmaktadır. Finlandiya'da bir öğrenci herhangi bir dersten zorluk yaşıyorsa ilk akla gelen soru öğrencide ya da öğretmende ne sorun olduğu değil, öğretim planında ne sorun olduğudur.

Anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesini hedefleyen bu öğretim sisteminin temelinde de ders planlarının yatmakta olduğunu söyleyebiliriz. Anlamlı öğrenme; öğrencilerin edinmeleri gereken bir bilgi ya da beceriyi kendi kişisel deneyimlerinden geçirerek, kendi özün bilgi sistemleri içerisinde ve kendi kodlama yöntemleriyle zihinlerine yerleştirmelerini içermektedir. Bu metodolojide öğrenmeyi doğrudan etkileyen şey öğrencinin sahip olduğu bilgi birikimidir. Bu bilgi birikiminin önceden tespit edilmesi, öğretmen tarafından dikkate alınarak öğrenim sürecinin buna uygun planlanması esastır. Anlamlı öğrenme bu yönüyle kapsayıcılığa da sahiptir.

Öğrenme, bir yorumlama sürecidir. Her öğrenci bir öğretmen gibi bilgiyi farklı kaynaklardan alır ve anlamak için yeniden inşa eder. (Roth, 1994)

Anlamlı öğrenme temelinde ders planlarını oluştururken 3 ana başlık ön plana çıkmaktadır. Bunlar;

-Sorgulama

-Dahil olma

-Problem Çözme

Herhangi bir ders materyali ya da öğrenim süreci tasarlanırken kullanılacak materyal ya da içeriğin bu 3 başlıktan birine değişiyor olması o materyal ya da içeriğin anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesinde katkı sağlayacağı söylenebilir.

Öğrenme dış dünyayla bağlantılı bilgileri yeniden analiz etme, yeniden yorumlama ve etkileşim sürecidir. (Mims, 2003)

Anlamı öğrenme temelinde oluşturulması hedeflenen bir ders planının aşağıdaki sorulara cevap veren aşamalarda hazırlanması öğretmen için yol gösterici olabilir.

¹ Koç Lisesi Coğrafya Öğretmeni

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

1- Neleri öğrenecekler, neleri anlayacaklar?

2- Nasıl öğrenecekler?

3- Öğrendiklerini nasıl anlayacağız?

1- Neleri öğrenecekler, neleri anlayacaklar?

Hazırlanacak ders planındaki ilk aşama olan öğrencilerin neleri öğrenecekleri ve neleri anlayacaklarının belirlenmesi aşaması planın tamamını etkilemesi ve tüm sürecin sınırlarını belirlemesi açısından oldukça önemlidir.

Bu sayede yapılan ders planının omurgasında öğrencilerinden o dersten çıktıktan sonra neyi anlamış olacakları, o dersin büyük fikrinin ne olduğu ve derste hangi sorgulama cümlelerini kullanabilecekleri önceden belirlenmiş olur. Öğrencinin 10 yıl sonra o dersten aklında ne kalacağını önceden belirlenmesi ders planı oluşturulurken öğretmenin rehberi olacaktır. Bu planlamada transfer edilecek bilgi sonucunda ulaşılabilecek hayat bilgisi de belirlenmelidir. Nelerin öğretileceği ve anlatılacağı çerçevesi bulgu ve becerilere yönelik değil ilke ve sürece yönelik olmalıdır. Bu noktada her ders planı için bir büyük fikir belirlenmesi yararlı olacaktır.

Büyük fikir, pek çok karmaşık süreç ve noktaların birleştirilmesiyle oluşan bir resim gibidir. Büyük fikir cümlesi tarafsız, doğru, değişmez olmak zorunda değildir. Büyük fikir cümlesinin bir olgu, olay, süreç yahut deneyime dair toparlayıcı ve alt anlamlar barındıran, üzerinde kafa yormayı gerektiren, tematik, sınır çizen ve öğrencilerin aklında uzun yıllar sonra dahi kalıcı olabilecek nitelikte olması tercih edilir. Öğrencilerin bu büyük fikirle ne anlamaları istendiği, neyi bilip o bilgiyle neyi yapabileceklerinin de önceden belirlenmesi etkili bir ders planında yer almalıdır.

Aşağıda coğrafya derslerinde kullanılabilecek bir ders planında öğrencilerin “Neleri öğrenecekleri, neleri anlayacakları” aşamasına ait yapılan planlamaya yer verilmiştir.

Görsel-1

<p>Öğrencilerin anlayacakları...</p> <p>Büyük Fikir: Coğrafya ülkelerin kaderleri üzerinde etkilidir.</p> <ul style="list-style-type: none">- Ülkelerin sahip oldukları doğal özellikler ekonomileri üzerinde etkilidir.- Küreselleşen ekonomik dünyada sahip olunan doğal kaynaklar ülkelerin üretim güçlerini doğrudan etkiler.- Zengin ve çeşitli doğal kaynaklara sahip olan ülkeler bu kaynaklarını doğru yönettikleri sürece ekonomik gelişmişliklerini arttırabilirler. <p>Bunlarla ilgili öğrencilerin ne anlaması isteniyor?</p> <ul style="list-style-type: none">- Doğal kaynakları sınırlı olan ülkelerin bu kaynaklarını en verimli şekilde kullanarak ne şekilde üretim güçlerine olumlu katkı yapmaları.- Zengin doğal kaynaklara sahip olunması ekonomik gelişmişliğin doğrudan nedeni değildir. <p>Öngörülen yanlış anlamalar neler?</p> <ul style="list-style-type: none">- Doğal kaynakların, “yönetim” fikrini düşünmeden ekonomi üzerinde salt niceliksel bir değer olması.- Ekonomik açıdan gelişmiş ülkelerin kendi toprakları üzerinde çok zengin doğal kaynaklara sahip oldukları.	<p>Temel Sorular:</p> <ul style="list-style-type: none">- ABD ve Kuzeybatı Avrupa ülkelerinin bu denli gelişmiş ekonomilere sahip olmaları sadece sahip oldukları doğal kaynak zenginlikleriyle nasıl açıklayabilirsiniz?- Gelişmekte olan ve geri kalmış ülkeleri dünya haritasında işaretleyince ortaya çıkan kuşaklar/hatlar ile iklim kuşakları arasındaki bağlantı arasında nasıl paralellik kurarsınız?
<p>Öğrencilerin bilecekleri...</p> <ul style="list-style-type: none">- Doğal kaynak kavramını bilir.- Üretim sürecine etki eden doğal koşulları öğrenir.- Harita ve grafik okuma ile kanıt kullanma becerilerini kullanarak ülkelerin sahip olduğu doğal kaynakların ekonomileri üzerindeki etkilerini analiz edebilir.- İnternet üzerinde bulunan güncel verileri kullanabilir.	<p>Öğrencilerin yapabilecekleri...</p> <ul style="list-style-type: none">- Üretim, tüketim ve dağıtım kavramlarına ait kavram haritaları oluşturularak, ilişkilendirmeyi yapar.- Ekonominin temeli olan bu faaliyetler üzerinde etkili faktörleri sorgulayarak, dağılımları ile ilgili örneklere dayalı haritalar, tablo ve grafik çalışmaları yapar.

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

2- Nasıl öğrenecekler?

Anlamı öğrenme temelinde oluşturulması hedeflenen bir ders planının bu aşaması, önceden belirlenen öğrenilecek bilgi, beceri ve davranışların hangi öğretim yöntemleriyle verilmesine yöneliktir. Bu aşama da önceden planlanmalı ve her adımında öğrencilerde problem çözme, dahil olma ve eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesine hizmet edecek biçimde tasarlanmalıdır.

Anlamı öğrenme temelinde etkili bir ders planının sınıf içerisinde işleyiş biçimini “Giriş”, “Akış” ve “Sonlandırma” olarak ayırmak mümkündür.

a- Derse Giriş:

Anlamı öğrenme temelinde etkili bir ders planının derse giriş çalışması, öğrenenlerin farklı gereksinimlerine ihtiyaç verebilmesi yönüyle de kapsayıcı eğitim yaklaşımının bir gereği olarak değerlendirilebilir. Bir ders planının en başında yer alan giriş çalışmalarında öğrencilerin o derse dair meraklarını uyandırabilecek, onları derse, öğrenme ortamında, öğretmene yani o anda buldukları mekana çekebilecek nitelikte olması amaçlanır.

Bir giriş çalışması basit bir çizim, bir müzik parçası, fotoğraf, tahtaya yazılmış basit bir soru ile öğrenciler için anlam ifade eden kısa, öz ve çarpıcı özellikte olursa amacına hizmet eder. Giriş çalışması öğrencilerin hazır bulunuşluk durumlarına ya da sadece hatırlamaya yönelik olabilir.

Aşağıdaki coğrafya derslerinde kullanılabilir bazı giriş çalışması örneklerine yer verilmiştir.

Örnek-1:

Görsel-2

Tabloyu inceleyerek aşağıda verilen illeri boş bırakılan bölümlere yazınız.

Antalya – Rize – Konya – Şanlıurfa – Erzurum

	Jeolojik		Topografik		Klimatik		Hidrografik		Bitki Örtüsü		Hayvanlar		Doğal Afetler		Astronomik		İl Top. Sayı	İl Top. Tekrar
	Sayı	Tekrar	Sayı	Tekrar	Sayı	Tekrar	Sayı	Tekrar	Sayı	Tekrar	Sayı	Tekrar	Sayı	Tekrar	Sayı	Tekrar		
	10	17	48	68	33	40	28	42	27	30	14	18	0	0	7	8	167	223
	22	30	32	48	15	16	28	43	31	53	17	27	1	2	4	8	150	227
	13	16	30	77	20	35	11	28	15	35	15	38	1	1	2	2	107	232
	9	10	24	36	27	33	8	14	36	44	25	62	2	4	5	5	136	208
	3	3	15	32	14	15	7	24	18	24	21	60	0	0	4	7	82	165
Toplam	57	76	149	261	109	139	82	151	127	186	92	205	4	7	22	30		
Oran (%)	8,9	7,2	23,2	24,7	17,0	13,2	12,8	14,3	19,8	17,6	14,3	19,4	0,6	0,7	3,4	2,8		
Coğrafi İfade Toplamı																	642	
Coğrafi İfade Tekrar Toplamı																	1055	1055

KAYNAK: Müzik Coğrafyası Açısından Bir Araştırma: Doğal Ortam Özelliklerinin Türkü Sözleri Üzerindeki Etkisi Syf: 654 Yrd. Doç. Dr. Mehmet Salt ŞAHİNALP Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

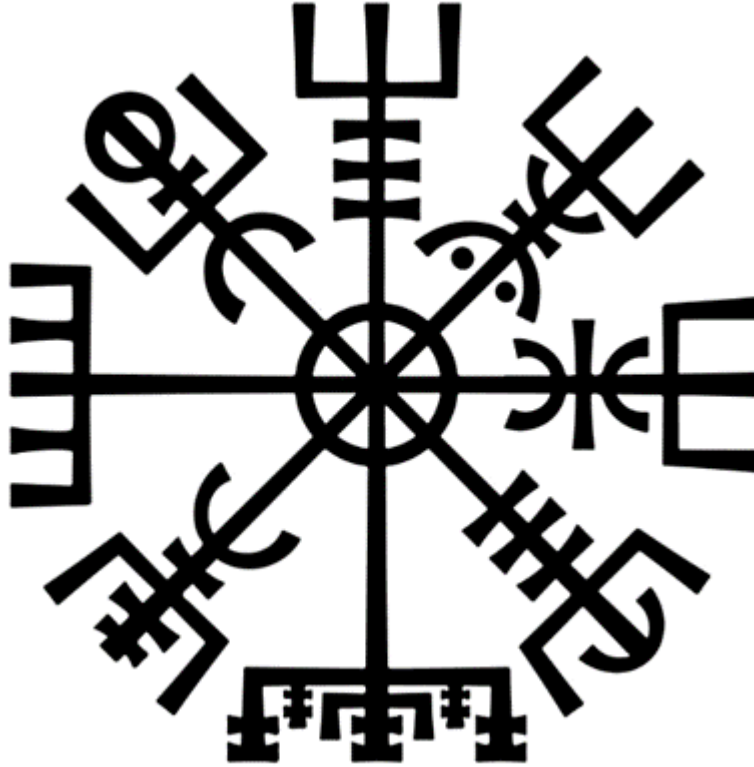
Öğrencilere basılı olarak dağıtılarak bireysel yanıtlamaları istenen bu çalışmada öğrencilere Anadolu'da farklı iklimsel bölgelere ait illerde yer alan en bilinen türkülerde geçen jeolojik, topografik, iklimik, hidrografik, bitki örtüsü, hayvanlar, doğal afetler ve astronomik sözlerin sayıları ve türkülerdeki tekrar sayıları tablo halinde verilmiştir. Öğrencilere soru olarak hangi ilin hangi sırada yer aldığını bulmaları istenmiştir. Bu çalışmayla türkü sözleri ve coğrafi koşullar arasındaki ilişkinin kurulması amaçlanmıştır. İlişkilendirilebilecek kazanımlar:

Bir bölgedeki baskın ekonomik faaliyet türünü sosyal ve kültürel hayata etkileri açısından analiz eder. Doğa ve insan etkileşimini örneklerle açıklar.

Coğrafyanın konularını ve bölümleri açıklar.

Örnek-2:

Görsel-3

Sınıfta ekrana yansıtılarak kullanılan bu çalışmada bu görselin ne olabileceği sorularak merak uyandırılmaya çalışılmış ardından görselin İzlandalılar tarafından tasarlanan **Vegvisir** yani **Viking Pusulası**, Vikinglerin kötü hava şartlarında (özellikle fırtına) yönlerini bulmalarını kolaylaştırmak amacıyla kullanıldığı ve bu sayede Vikinglerin deniz yolculukları boyunca pusulaları sayesinde birbirlerinden destek alarak fethedecekleri yerlerde toplandıkları bilgisi verilmiştir. Bu sayede eski çağlardan beri insanların ulaşım sistemlerinin gelişiminde çeşitli coğrafi koşulların etkili olduğunun altı çizilmiştir.

İlişkilendirilebilecek kazanım: Ulaşım sistemlerinin gelişiminde etkili olan faktörleri açıklar.

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

Örnek-3:

Görsel-4

Sınıfta ekrana yansıtılarak kullanılan bu fotoğraftaki havaalanının hangi ülkede yer alabileceği sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin fotoğrafta yer alan şehir tabelalarının yönleri ve yanlarındaki sürelerle bakarak havaalanının nerede olabileceğini tahmin etmeleri amaçlanmıştır.

İlişkilendirilebilecek kazanım:

Koordinat sistemini kullanarak zaman ve yere ait özellikler hakkında çıkarımlarda bulunur.

b- Akış:

Anlamı öğrenme temelinde etkili bir ders planının akış kısmı tamamen öğretmenin yöneticilik rolünü yerine getirdiği aşamadır. Tüm öğrenme stratejilerinin yürütücüsüdür. Bu stratejiler; öğretmen odaklı, öğretmen rehberli, bireysel öğrenme ve grup çalışması yoluyla öğrenme olarak sıralanabilir. Öğretmen, tüm bu stratejilerde öğrenmenin gerçekleşmesi noktasında rehber rolündedir.

Anlamı öğrenme temelinde etkili bir ders planında bu stratejilere mümkün olduğunca eşit oranlarda yer verilmelidir. Tek başına öğretmen anlatımından ibaret yahut salt grup çalışmasıyla işlenen bir ders, konu ya da ünite anlamlı öğrenme temelli etkili ders planı hedeflerine ulaşılmasında uygun olmaz.

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

Öğretmen odaklı öğrenme stratejisi, eğitim ve öğretim süreçlerinin en sık kullanılan ve görece önceden planlama ihtiyacına en az zaman harcanabilecek strateji olarak söylenebilir. Öğretmenin doğrudan bilgi aktarıcı olduğu ve öğrencilerin tam olarak edilgen durumda kaldığı bu stratejinin kullanılması planlanırken öğrenilmesi hedeflenen kazanım ya da becerilere yönelik kelime, kavram, tanım, ayrıntı, ilke ve kurallar verilebilir. Tüm bu verilenler sonrasında kullanılacak diğer öğrenme stratejileri için kaynak niteliğinde olacağından anlamlı öğrenme temelindeki etkili bir ders planı kurgusunda bu yöntem genelde ilk sıralarda kullanılır.

Öğretmen rehberli öğrenme stratejisinde öğretmen sınıf içerisinde öğrencilere merak uyandıran, tek ve kısa cevabı olmayan, açık uçlu ve temel fikir, büyük düşünceyle ilişkili yönlendirici sorular sorar. Soruların “ne”, “nerede”, “kim” yerine “nasıl” ve “neden” biçiminde kurgulanması öğrencilerin düşünme becerilerini olumlu etkileyecektir. Bu yöntemle öğrencilerin analitik düşünme becerilerini öğretmenin yardımıyla geliştirmesi hedeflenir. Öğretmen doğru soruları sorarak öğrencilerde düşünme pratiği kazandırmaya çalışır. Bu strateji öğretmen odaklı öğrenme stratejisinden sonra uygulanır ve o stratejiyle ilişkilendirilirse öğrencilerin sorulara yanıt verme oranları artabilir.

Bireysel öğrenme stratejisi, öğrencilerde kendi kendine öğrenmenin amaçlandığı bir öğretim yöntemidir. Önceden hazırlanmış, yapılandırılmış, yönergeleri oluşturulmuş yani öğrencinin kendi başına ne yapacağına dair yol haritasına ulaşabileceği materyaller kullanılabilir. Metinler, açıklamalı metinler, kavram haritalı açıklamalı metinler, görsel malzemeler, kısa video/ses içerikleri vb. Malzemeler derse gelmeden öğrenci sayısı kadar çoğaltılarak dersin bu aşamasına gelindiğinde öğrencilere dağıtılabilir gibi doğrudan tahtaya yansıtılacak bir materyale dair önceden oluşturulmuş soru/yönergeler öğrencilerle paylaşılabilir. Bu stratejide öğrencilerin öğrenmede üst bilişsel alanda yer alan analiz etme, değerlendirme ve yaratma basamaklarının geliştirilmesine yönelik içeriklerin hazırlanması anlamlı öğrenme temelli etkili ders planı hedeflerine ulaşmada uygun olacaktır.

Grup çalışması yoluyla öğrenme stratejisi, sınıf içerisinde uygulaması en keyifli ve doğru yapılandırıldığı takdirde öğrenmenin üst düzeyde gerçekleşebileceği bir yöntemdir. Grup çalışmalarında akran öğrenmesi doğrudan hedefte olmalıdır. Akran öğrenmesinde öğrencilerin birbirlerine yardım etmesi, bilgi ve tecrübelerini birbirlerine aktarması söz konusu olduğu için öğretmen mutlaka amaç ve sürece destek olacak materyalleri önceden hazırlamalıdır. Stratejiye uygun bir konu, olabildiğince açık ve kısa yönergelerle öğrencilere dağıtılabilir yahut tahtaya yazılabilir. Grup çalışmalarının kapsayıcı eğitimdeki rolü çok büyüktür. Öğrenenler farklı öğrenme süreçlerini grup içerisinde ancak adaletli görev dağılımları yapıldığında ortaya çıkarabilecekleri fırsatları bulabilirler. Bu nedenle her grup çalışmasında grup üyelerinin görevleri öğretmen tarafından dağıtılmalı ve görev tanımları net biçimde öğrencilerle paylaşılmalıdır. Öğrenciler arasında iletişimin alabildiğine fazla olacağı bu işbirlikçi öğrenme stratejisinde bilişsel basamağın en üst düzeyindeki fiillerin geliştirilmesi hedeflenir.

c- Sonlandırma çalışmaları:

Anlamı öğrenme temelinde etkili bir ders planında Sonlandırma çalışmaları planın sağlamlasının yapılabileceği fırsatlar sunması bakımından yol gösterici/geliştirici niteliktedir.

Dersin, konunun, ünitenin kısaca bir ders planının en sonunda yer alabileceği gibi öğretmen her dersin sonunda da bir sonlandırma çalışması kurgulayabilir. Öğrencilerden çok kısa sürede bireysel geri bildirim alabileceği kısa cevaplı sorularla öğretmen öğrencileri değil ders planını değerlendiriyor olmalıdır. Sorulacak kısa bir soruya ufak bir kağıt parçasına yazacakları bir cevabın ders sonunda toplanması gibi hızlı bir uygulama sonrası öğretmenin yapacağı inceleme, ders

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

planının amaçlanan hedeflere ulaşmasındaki yeterliliğinin ölçülmesinde oldukça etkilidir. Öğrencilerin objektif yanıtlar verebilmesi için sonlandırma çalışmalarını öğrencilerin anonim olarak yapmaları istenebilir.

Aşağıdaki coğrafya derslerinde kullanılabilir bir giriş çalışması örneği yer verilmiştir.

Görsel-5

COĞRAFYANIN ALFABESİ	Aşağıdaki kutucuklara dersimizde geçen kavram, isim, terim, yer adları vb. türünden sözcükleri ilk harflerine göre yerleştirin ve bunların kısa açıklamalarını yazın.					
A	B	C	Ç	D	E	F
G	H	I	İ	J	K	L
M	N	O	Ö	P	R	S
Ş	T	U	Ü	V	Y	Z

3- Öğrendiklerini nasıl anlayacağız?

Sürecin son aşaması olan öğrenme kanıtları anlamı öğrenme temelinde tasarlanan etkili bir ders planının süreç ve sonuç değerlendirme aşamalarının tasarlanmasına dair belirli ilkeleri kapsamaktadır. Öğrenmenin gerçekleşmesine dair somut kanıtlar, her öğretim planı tasarımcısının araması, bakması gereken bir veri içeriğini oluşturmaktadır.

Öğrenme kanıtları; yazılı sınavlar, performans ödevleri, projeler, sözlü, yazılı, görsel sunumlar gibi sonuç değerlendirmeye yönelik olabileceği gibi ön değerlendirme çalışmaları, öz değerlendirme formları, çıkış kağıtları gibi süreç değerlendirmeye yönelik de olabilir. Tüm bu çeşitlilik içerisinde öğrencilerde öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğinin ölçülmesi ölçme aracında kapsam geçerliliğinin tam sağlanmasıyla anlamlı olur. Öğrencilerde aktif katılım, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenen bir ders kurgusunda salt hatırlama düzeyinin ölçüldüğü bir ölçme-değerlendirme aracı hem hazırlanan ders planının yetkinliğinin ölçülmesinde hem de öğrencilerde öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğinin anlaşılmasında güvenilir bir yöntem olamaz.

Öğrencilerde öğrenmenin gerçekleşmesinin ölçülmesinde en sık kullanılan araçlardan olan Performans çalışmalarının tasarlanmasında belirli başlıklara dikkat edilmesi yararlı olacaktır. Bu başlıkları kısaca özetlemek gerekirse;

Amaç, her ölçme aracı veya ders materyalinde olduğu gibi öğrencilere verilmesi planlanan bir performans çalışmasında mutlaka belirlenmelidir. Bu çalışmayla öğrenci hangi somut hedefe ulaşacak, hangi sorunsalı vurgulayacak kısaca verilen

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

bu çalışmanın tam olarak derdinin ne olduğu önceden belirlenmelidir. Bu sayede ödevin/çalışmanın kapsamının da sınırları çizilmiş olur. Örneğin; bu ödev sadece bir tekrar çalışması mı olacaktır yoksa öğrencilerde yeni bir bilginin keşfedilmesi için merak uyandıran bir hazırlık çalışması mı?

Rolleri belirlemek, planlanan bir performans çalışmasındaki öğrencinin yapacağı edebeklerinin önceden tespit edilmesini kolaylaştırır. Öğrencinin yapacağı bir performans çalışmasındaki görevinin tam olarak ne olduğunun belirlenmesi, öğrencilerde geliştirilmesi hedeflenen aktif katılım, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerine de hizmet edecektir. Örneğin; öğrenciler bu çalışmada sadece internetten bilgi tarayıcısı rolünde mi olacaklar yoksa kendi deneyimlerini dahil ettikleri aktif bir öğrenme sürecini mi yürütecekler?

Sevircilerin tahmin edilmesi verilmesi planlanan bir performans çalışmasının öğrencilerin günlük hayatındaki yerini belirginleştirilmesini kolaylaştırır. Performans çalışmasının diğer paydaşlarının belirlenmesi ödevin gerçek yaşam deneyimini de içermesi açısından önemlidir. Örneğin; performans çalışması sadece duvarlarda sergilenen posterlerden mi ibaret olacak yoksa öğrencilerin posterlerini okul toplumuyla paylaştıkları bir şenlik gününe mi dönüşecek?

Ürünün belirlenmesi yani performans çalışmasının somut çıktısının ne olacağının önceden tespit edilmesi ortaya çıkacak işin kapsamının belirlenmesi ve değerlendirmesinin sağlıklı biçimde yapılabilmesini kolaylaştıracaktır.

Standartların oluşturulması ödevin kapsam ve uygunluk geçerliliklerinin belirlenmesi için gerekli bir adımdır. Öğrencilerde gerek sonuç gerekse de süreç değerlendirmesinde kullanılacak standartların derecelendirilmiş bir puan cetveli (rubrik) ile önceden belirlenmesi anlamı öğrenme temelinde tasarlanan etkili bir ders planında öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğine dair sağlıklı değerlendirmenin yapılması için bir gerekliliktir.

Aşağıda coğrafya derslerinde kullanılabilir turizm fuarı oluşturulmasına yönelik poster, el broşürü ve tanıtım masası hazırlanması gereken bir performans çalışmasına dair rubrik örneğine yer verilmiştir.

Görsel-6

Değerlendirme Rubriği (Derecelendirilmiş Puan Cetveli) 50p		EK-1	
Zaman Yönetimi	Tanıtım standı belirtilen gün ve saatte tam olarak kurulmuştur. (2 puan)	Tanıtım standı belirtilen saatte tam olarak kurulmamıştır. (0 puan)	
1.Adım Tanıtım Posterini a)Biçimsel Değerlendirme	-Tanıtım posterini istenilen ölçülere uygun yapılmıştır. (50x 70cm)(2p) -Belirgin bir tasarıma sahiptir. (2p) Adımlarının tamamı vardır. (4 puan)	-Tanıtım posterini istenilen ölçülere uygun yapılmıştır. (50x 70cm)(2p) -Belirgin bir tasarıma sahiptir. (2p) Adımlarının biri vardır (2puan)	Tanıtım posterini yoktur . (0 puan)
1.Adım Tanıtım Posterini b)İçerik Değerlendirmesi	-Bir slogana sahiptir (2p) - En az dört fotoğraf vardır. (2p) -Bilgilendirme bölümlerinde içerik kısa ve net anlatılmış (2p) -Fotoğrafları açıklayan kısa alt yazıları vardır.(2p) Adımlarının tamamı vardır. (8 puan)	-Bir slogana sahiptir (2p) - En az dört fotoğraf vardır. (2p) -Bilgilendirme bölümlerinde içerik kısaca ve net anlatılmış.(2p) -Fotoğrafları açıklayan kısa alt yazıları vardır.(2p) Adımlarının üçü vardır. (6 puan)	-Bir slogana sahiptir (2p) - En az dört fotoğraf vardır. (2p) -Bilgilendirme bölümlerinde içerik kısaca ve net anlatılmış.(2p) -Fotoğrafları açıklayan kısa alt yazıları vardır.(2p) Adımlarının biri vardır (2 puan)
2.Adım El Broşürü a)Biçimsel Değerlendirme	-El Broşürü istenilen ölçülere uygun yapılmıştır. (Üç katlanmış A4 kağıdı) (2p) -Özenli bir şekilde hazırlanmıştır, belirgin bir tasarıma sahiptir. (2p) Adımlarının tamamı vardır. (4 puan)	-El Broşürü istenilen ölçülere uygun yapılmıştır. (Üç katlanmış A4 kağıdı) (2p) -Özenli bir şekilde hazırlanmıştır, belirgin bir tasarıma sahiptir.(2p) Adımlarının iki vardır. (2 puan)	El Broşürü yoktur . (0 puan)
2.Adım El Broşürü b)İçerik Değerlendirmesi	-El Broşürü bir slogana sahiptir. (2p) -Amacına uygun bilgi vericidir.(2p) Adımlarının tamamı vardır. (4puan)	El Broşürü bir slogana sahiptir. (2p) -Amacına uygun bilgi vericidir.(2p) Adımlarının biri vardır. (2puan)	El Broşürü bir slogana sahiptir. (2p) -Amacına uygun bilgi vericidir.(2p) Adımların gerçekleşmemiştir. (0 puan)
3.Adım Tanıtım Masası	-Materyaller düzgün bir şekilde bulunur, (2p) -Tanıtım masası özenli bir şekilde hazırlanmıştır (2p) -Öğrenciler etkinlik boyunca masadan ayrılmaz, (2p) -Öğrencilerin sunumları bilgi verici ve ilgi çekicidir (2p) Adımlarının tamamı vardır. (8 puan)	-Materyaller düzgün bir şekilde bulunur, (2p) -Tanıtım masası özenli bir şekilde hazırlanmıştır (2p) -Öğrenciler etkinlik boyunca masadan ayrılmaz, (2p) -Öğrencilerin sunumları bilgi verici ve ilgi çekicidir (2p) Adımlarının üçü vardır. (6 puan)	-Materyaller düzgün bir şekilde bulunur, (2p) -Tanıtım masası özenli bir şekilde hazırlanmıştır (2p) -Öğrenciler etkinlik boyunca masadan ayrılmaz, (2p) -Öğrencilerin sunumları bilgi verici ve ilgi çekicidir (2p) Adımlarının biri vardır (2 puan)

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

Görsel-7

4. ADIM Yazılı Doküman a) Biçimsel Değerlendirme	-Kapak sayfası eksiksizdir. (2p) -Yazı karakteri Calibri, yazı fontu 11 (2p) -Ödev özenli biçimde hazırlanmış, dosya içine teslim edilmiştir, Uygun yerlerde alıntı, dipnot kullanılmıştır ve kaynakça vardır (2p) - Çalışmayı zenginleştirecek, en az 5 adet görsel materyal, grafik ve tablo vardır.Görsel materyal doğru biçimlerde (Bkz. EK-1) kullanılmıştır. (2p) Adımlarının tamamı vardır. (8 puan)	-Kapak sayfası eksiksizdir. (2p) -Yazı karakteri Calibri, yazı fontu 11 (2p) -Ödev özenli biçimde hazırlanmış, dosya içine teslim edilmiştir, Uygun yerlerde alıntı, dipnot kullanılmıştır ve kaynakça vardır (2p) - Çalışmayı zenginleştirecek , en az 5 adet görsel materyal, grafik ve tablo vardır.Görsel materyal doğru biçimlerde (Bkz. EK-1) kullanılmıştır. (2p) Adımlarının üçü vardır. (6 puan)	-Kapak sayfası eksiksizdir. (2p) -Yazı karakteri Calibri, yazı fontu 11 (2p) -Ödev özenli biçimde hazırlanmış, dosya içine teslim edilmiştir, Uygun yerlerde alıntı, dipnot kullanılmıştır ve kaynakça vardır (2p) - Çalışmayı zenginleştirecek , en az 5 adet görsel materyal, grafik ve tablo vardır.Görsel materyal doğru biçimlerde (Bkz. EK-1) kullanılmıştır. (2p) Adımlarının iki si vardır (4 puan)	-Kapak sayfası eksiksizdir. (2p) -Yazı karakteri Calibri, yazı fontu 11 (2p) -Ödev özenli biçimde hazırlanmış, dosya içine teslim edilmiştir, Uygun yerlerde alıntı, dipnot kullanılmıştır ve kaynakça vardır (2p) - Çalışmayı zenginleştirecek , en az 5 adet görsel materyal, grafik ve tablo vardır.Görsel materyal doğru biçimlerde (Bkz. EK-1) kullanılmıştır. (2p) Adımlarının biri vardır (2 puan)
4. ADIM Yazılı Doküman b) İçerik Değerlendirmesi	- İstenen alt başlıkların tamamı yer almaktadır. (2p) -İçerik, bilgi vericidir, eksiksizdir. (2p) -Başlıklardaki soruların cevaplarını aktarabilecek yeterli uzunluktadır. (min. 300 kelime) (2p) Adımlarının tamamı vardır. (6 puan)	- İstenen alt başlıkların tamamı yer almaktadır. (2p) -İçerik, bilgi vericidir, eksiksizdir. (2p) -Başlıklardaki soruların cevaplarını aktarabilecek yeterli uzunluktadır.(min. 300 kelime) (2p) Adımlarının iki si vardır. (4 puan)	- İstenen alt başlıkların tamamı yer almaktadır. (2p) -İçerik, bilgi vericidir, eksiksizdir. (2p) -Başlıklardaki soruların cevaplarını aktarabilecek yeterli uzunluktadır.(min. 300 kelime) (2p) Adımlarının biri vardır (2 puan)	
5. ADIM Sunum	-Öğrenci yazısında kullandığı ifadeleri yüz yüze görüşmede tekrar edebilmektedir. (2p) -Konuyla ilgili terim ve kavramlar doğru kullanıldı (2p) -Tanıtılan yer ilgi çekici ve bilgi verici şekilde anlatıldı. (2p) Adımlarının tamamı vardır. (6 puan)	-Öğrenci yazısında kullandığı ifadeleri yüz yüze görüşmede tekrar edebilmektedir. (2p) -Konuyla ilgili terim ve kavramlar doğru kullanıldı (2p) -Tanıtılan yer ilgi çekici ve bilgi verici şekilde anlatıldı. (2p) Adımlarının iki si vardır. (4 puan)	-Öğrenci yazısında kullandığı ifadeleri yüz yüze görüşmede tekrar edebilmektedir. (2p) -Konuyla ilgili terim ve kavramlar doğru kullanıldı (2p) -Tanıtılan yer ilgi çekici ve bilgi verici şekilde anlatıldı. (2p) Adımlarının biri vardır (2 puan)	Öğrenci sunumu yapmadı (0 puan)

SONUÇ

Anlamli öğrenme temelinde etkili ders planları tasarımlarının yapılmasında ülkemizde aşağıdaki zorlukların bulunduğu söylenebilir:

- Okulların/dersliklerin fiziki koşullarının neden olduğu dezavantajlar.
- MEB müfredatı yoğunluğu, ders saatleri yetersizliği ve günlük zaman çizelgesi sıkışıklığı.
- MEB kazanımlarının çok geniş ya da çok dar kapsamlı oluşu.
- Ders öncesi planlama, hazırlık ve notlandırma süreçlerinin getirdiği iş yükü.

Bu tür bir öğretim planı tasarımı mutlaka haftalık ders saati yani iş yükü ve öğrenci sayısı makul düzeyde olan öğretmenlerle sağlıklı ve tam verimli yürütülebilir. Ülkemizin bu yazıda örneği verilen bu tür ders planlarıyla öğretim süreçlerini tasarlayan ülkelerle temel farkı buradan ileri gelmektedir. Bu nedenle ders planlarının tasarlayıcısı ve yürütücüsü öğretmenlerin maddi ve manevi refahları sağlanarak profesyonel alanlarına yani öğretim ve eğitim sürecindeki rehber ve yönetici görevlerine gereken ilgi ve merakı ayırabilmeleri sağlanmalıdır.

Herkes İçin Coğrafya

Sayı:15

Kaynakça

- Bütün Öğrencilerin Okulu Finlandiya Okulları, İnfomal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi (İAD), Ayşenur ÖZDEMİR, 2017, cilt 2, Sayfa:59-91
- Farklı Yaklaşımlar – Ortak Çıkarımlar: Paradigmalar Ve İntegral Model Işığında Beyin Temelli Ve Oluşturmacı Öğrenme, A. Kahveci, S. Ay, Türk Fen Eğitimi Dergisi, 2008 .
- Eleştirel Düşünme ve Öğretimi, S. Seferoğlu, C.Akbıyık, Hacettepe Üniversitesi Eğt. Fak. Yayınları, 2006.
- Kuramdan Uygulamaya Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı, E. Karadağ, Kök Yayıncılık.
- Understanding By Design, G. Wiggins, J. McTighe, ASCD Publications.
- The Understanding by Design Guide to Creating High-Quality Units, G. Wiggins, J. McTighe, ASCD Publications.